

CAN YOU ANSWER THESE QUESTIONS?

1. What sign did Hezekiah ask of G-d that He would heal him?
2. Explain the connection between that sign and the eventual conquest of Judah by the Babylonians.
3. There is a difference of opinion whether Manasseh has a portion in the World to Come. Explain.
4. Although Amon, the son of Manasseh, was worse than his father, he is not listed amongst those who have no portion in the World to Come. Explain.
5. Describe the death of Josiah, the son of Amon.

This and much more will be addressed in the ninth lecture of this series:
"Josiah and the Repentance of his Nation".

To derive maximum benefit from this lecture, keep these questions in mind as you listen to the lecture and read through the outline. Go back to these questions once again at the end of the lecture and see how well you answer them.

PLEASE NOTE: This outline and source book were designed as a powerful tool to help you appreciate and understand the basis of Jewish History. Although the lectures can be listened to without the use of the outline, we advise you to read the outline to enhance your comprehension. Use it, as well, as a handy reference guide and for quick review.

This lecture is dedicated to the honor and merit of the Schulman Family.

THE EPIC OF THE ETERNAL PEOPLE
Presented by Rabbi Shmuel Irons

Series XVII Lecture #9

JOSIAH (YOSHIAH) AND THE REPENTANCE OF HIS NATION

I. The Failed Tests of Hezekiah

A.

(1) בַּיָּמִים הָהֵם חָלָה חִזְקִיָּהוּ לְמוֹת וַיָּבֵא אֵלָיו יִשְׁעִיָּהוּ בֶן אֲמוּץ הַנְּבִיא וַיֹּאמֶר אֵלָיו כֹּה אָמַר ד' צו לְבִיתְךָ כִּי מֵת אַתָּה וְלֹא תַחֲיֶה: וַיִּסָּב אֶת פָּנָיו אֶל הַקִּיר וַיִּתְפַּלֵּל אֶל ד' לֵאמֹר: אָנָּה ד' זָכַר נָא אֶת אֲשֶׁר הִתְהַלַּכְתִּי לְפָנֶיךָ בְּאֵמֶת וּבְלֵבב שְׁלֵם וְהַטּוֹב בְּעֵינֶיךָ עָשִׂיתִי וַיִּבֶךְ חִזְקִיָּהוּ בְּכִי גָדוֹל: מַלְכִים ב כ:א-ג

In those days was Hezekiah mortally ill. And the prophet Isaiah the son of Amoz came to him, and said to him, Thus said the L-rd, Set your house in order; for you shall die, and not live. Then he turned his face to the wall, and prayed to the L-rd, saying, I beseech you, O L-rd, remember now how I have walked before You in truth and with a perfect heart, and have done that which is good in Your sight. And Hezekiah wept bitterly. **Kings II 20:1-3**

(2) אמר רב המנונא: מאי דכתיב: (קהלת ח') מי כהחכם ומי יודע פשר דבר? מי כהקדוש ברוך הוא שיודע לעשות פשרה בין שני צדיקים, בין חזקיהו לישעיהו. חזקיהו אמר: ליטי ישעיהו גבאי, דהכי אשכחן באליהו דאזל לגבי אחאב שנאמר: (מלכים א' י"ח) וילך אליהו להראות אל אחאב. ישעיהו אמר: ליטי חזקיהו גבאי, דהכי אשכחן ביהורם בן אחאב דאזל לגבי אלישע. מה עשה הקדוש ברוך הוא הביא יסורים על חזקיהו, ואמר לו לישעיהו: לך ובקר את החולה: שנאמר: (מלכים ב' כ'), ישעיהו ל"ח) בימים ההם חלה חזקיהו למוות ויבא אליו ישעיהו בן אמוץ הנביא ויאמר אליו: כה אמר ד' (צ-באות) צו לבייתך כי מת אתה ולא תחיה וגו'. מאי כי מת אתה ולא תחיה מת אתה בעולם הזה, ולא תחיה לעולם הבא. אמר ליה: מאי כולי האי? אמר ליה: משום דלא עסקת בפריה ורביה. אמר ליה: משום דחזאי לי ברוח הקדש דנפקי מינאי בנין דלא מעלו. אמר ליה: בהדי כבשי דרחמנא למה לך? מאי דמפקדת איבעי לך למעבד, ומה דניחא קמיה קודשא בריך הוא לעביד. אמר ליה: השתא הב לי ברתך, אפשר דגרמא זכותא דידי ודידך ונפקי מנאי בנין דמעלו. אמר ליה: כבר נגזרה עליך גזירה. אמר ליה: בן אמוץ, כלה נבואתך וצא כך מקובלני מבית אבי אבא אפילו חרב חדה מונחת על צוארו של אדם אל ימנע עצמו מן הרחמים. . . . (ישעיהו ל"ח) ויסב חזקיהו פניו אל הקיר ויתפלל אל ד'. מאי קיר? אמר רבי שמעון בן לקיש: מקירות לבו, שנאמר: (ירמיהו ד') מעי מעי אוחילה קירות לבי וגו'. רבי לוי אמר: על עסקי הקיר אמר לפניו: רבונו של עולם, ומה שונמית שלא עשתה אלא קיר אחת קטנה החיית את בנה, אבי אבא שחפה את ההיכל כולו בכסף ובזהב על אחת כמה וכמה. (ישעיהו ל"ח) זכר-נא את אשר התהלכתי לפניך באמת ובלב שלם והטוב בעיניך עשיתי - מאי והטוב בעיניך עשיתי? אמר רב יהודה אמר רב: שסמך גאולה לתפלה. רבי לוי אמר: שגנז ספר רפואות. תנו רבנן: ששה דברים עשה חזקיהו המלך, על שלשה הודו לו ועל שלשה לא הודו לו. על שלשה הודו לו: גנז ספר רפואות והודו לו, כתת נחש הנחשת והודו לו, גירר עצמות אביו על מטה של חבלים והודו לו. ועל שלשה לא הודו לו: סתם מי גיחון ולא הודו לו, קצץ דלתות היכל ושגרם למלך אשור ולא הודו לו, עבר ניסן בניסן ולא הודו לו. ברכות י. - י

R. Hamnuna said: What is the meaning of the verse (Ecclesiastes 8:1), "Who is as the wise man? And who knows the interpretation [peshar] of a thing?" Who is like the Holy One, blessed be He, who knew how to effect a reconciliation [pesharah] between two righteous men, Hezekiah

and Isaiah? Hezekiah said: Let Isaiah come to me, for so we find that Elijah went to Ahab, as it says (Kings I 18:2), “And Elijah went to show himself unto Ahab.” Isaiah said: Let Hezekiah come to me, for so we find that Jehoram son of Ahab went to Elisha. (Kings II 3:12) - What did the Holy One, blessed be He, do? He brought sufferings upon Hezekiah and then said to Isaiah, Go visit the sick. - For so it says (Isaiah 38:1), “In those days was Hezekiah sick unto death. And Isaiah the prophet, son of Amoz, came to him and said unto him, Thus saith the L-rd, Set thy house in order, for you shall die and not live etc.” What is the meaning of “you shall die and not live”? You shalt die in this world and not live in the world to come. He said to him: Why so bad? He replied: Because you did not try to have children. - He said: The reason was because I saw by the holy spirit that the children issuing from me would not be virtuous. - He said to him: What have you to do with the secrets of the All-Merciful? You should have done what you were commanded, and let the Holy One, blessed be He, do that which pleases Him. He said to him: Then give me now your daughter; perhaps through your merit and mine combined virtuous children will issue from me. He replied: The decree has already been issued. Said the other: Son of Amoz, your prophecy has come to an end. - This tradition I have from the house of my ancestor: Even if a sharp sword rests upon a man's neck he should not desist from prayer. . . . Thereupon straightway, “Hezekiah turned his face to the *kir* [wall] and prayed unto the L-rd.” (Isaiah 38:2) What is the meaning of “*kir*”? - R. Simeon b. Lakish said: [He prayed] from the innermost chambers [*kiroth*] of his heart, as it says (Jeremiah 4:19), “My bowels, my bowels, I writhe in pain! *Kiroth* [The chambers] of my heart etc.” R. Levi said: [He prayed] with reference to [another] “*kir*”. He said before Him: Sovereign of the Universe! The Shunammite woman made only one little chamber [on the roof] and You restored her son to life. - How much more so then me whose ancestor overlaid the Temple with silver and gold! Remember now, O L-rd, I beseech You, how I have walked before You in truth and with a whole heart, and have done that which is good in Your sight.” (ibid.) What is the meaning of, “I have done that which is good in Your sight”? Rav Yehudah says in the name of Rav: He joined the *ge'ullah* with the *tefillah*. - R. Levi said: He hid away the Book of Cures. Our Rabbis taught: King Hezekiah did six things; of three of them they [the Rabbis] approved and of three they did not approve. Of three they approved: he hid away the Book of Cures; - and they approved of it; he broke into pieces the brazen serpent (Kings II 18:4), - and they approved of it; and he dragged the bones of his father [to the grave] on a bed of ropes, and they approved of it. - Of three they did not approve: He stopped up the waters of Gihon (Chronicles II 32:30), and they did not approve of it; he cut off [the gold] from the doors of the Temple and sent it to the King of Assyria (Kings II 18:16), and they did not approve of it; - and he intercalated the month of Nisan during Nisan, and they did not approve of it. **Berachos 10a-b**

B.

(1) וַיְהִי יִשְׁעִיהוּ לֹא יֵצֵא הָעִיר [חֲצָר] הַתִּיכְנָה וּדְבַר ד' הָיָה אֵלָיו לֵאמֹר: שׁוּב וְאַמְרָתָּ אֶל חֲזַקְיָהוּ נְגִיד עַמִּי כֹה אָמַר ד' אֶ-לֹהֵי דָוִד אֲבִיךָ שְׁמַעְתִּי אֶת תְּפִלָּתְךָ רְאִיתִי אֶת דְּמַעְתְּךָ הִנְנִי רֹפֵא לְךָ בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי תֵעָלֶה בֵּית ד': וְהִסְפַּתִּי עַל יָמֶיךָ חֲמֵשׁ עָשָׂרָה שָׁנָה וּמִכַּף מֶלֶךְ אֲשׁוּר אֲצִילְךָ וְאֵת הָעִיר הַזֹּאת וְגַנּוּתִי עַל הָעִיר הַזֹּאת לְמַעַן וּלְמַעַן דָּוִד עַבְדִּי: מַלְכִּים ב כד-ו

And it came to pass, before Isaiah was gone out to the middle court that the word of the L-rd came to him, saying, “Turn back, and tell Hezekiah the prince of my people, Thus said the L-rd, the G-d of David your father, I have heard your prayer, I have seen your tears; behold, I will heal you; on the third day you shall go up to the house of the L-rd. And I will add to your days fifteen years; and I will save you and this city from the hand of the king of Assyria; and I will defend this city for My own sake, and for My servant David’s sake. **Kings II 20:4-6**

(2) רבי יוחנן משום רבי יוסי בן זמרא: כל התולה בזכות עצמו תולין לו בזכות אחרים, וכל התולה בזכות אחרים תולין לו בזכות עצמו. משה תלה בזכות אחרים, שנאמר: (שמות ל"ב) זכר לאברהם ליצחק ולישראל עבדיך תלו לו בזכות עצמו, שנאמר: (תהלים ק"ו) ויאמר להשמידם לולי משה בחירו עמד בפרץ לפניו להשיב חמתו מהשחית חזקיהו תלה בזכות עצמו, דכתיב: זכר-נא את אשר התהלכתי לפניך תלו לו בזכות אחרים, שנאמר: (מלכים ב' כ) וגנותי אל העיר הזאת למעני ולמען דוד עבדי. והיינו דרבי יהושע בן לוי דאמר רבי יהושע בן לוי, מאי דכתיב: (ישעיהו ל"ח) הנה לשלוי' מר לי מר? אפילו בשעה ששיגר לו הקדוש ברוך הוא שלו' מר הוא לו. ברכות י:

R. Yohanan said in the name of R. Yosei b. Zimra: If a man makes his petition depend on his own merit, heaven makes it depend on the merit of others; and if he makes it depend on the merit of others, heaven makes it depend on his own merit. Moses made his petition depend on the merit of others, as it says (Exodus 32:13), "Remember Abraham, Isaac and Israel Your servants!" and Scripture made it depend on his own merit, as it says (Psalms 106:23), "Therefore He said that He would destroy them, had not Moses His chosen stood before Him in the breach to turn back His wrath, lest He should destroy them." Hezekiah made his petition depend on his own merit, as it is written (Isaiah 38:3), "Remember now, O L-rd, I beseech You, how I have walked before You," and G-d made it depend on the merit of others, as it says (Kings II 20:6), "For I will defend this city for Mine own sake and for My servant David's sake." And this agrees with R. Yehoshua b. Levi. For R. Yehoshua b. Levi said: What is the meaning of the verse (Isaiah 38:17), "Behold for my peace I had great bitterness"? Even when the Holy One, blessed be He, sent him [the message of] peace it was bitter for him. **Berachos 10b**

C.

וַיֹּאמֶר יִשְׁעִיָּהוּ קָחוּ דְבַלַּת תְּאֲנִים וַיִּקְחוּ וַיְשִׁימוּ עַל הַשְּׁחִין וַיַּחֲיוּ: וַיֹּאמֶר חֲזַקְיָהוּ אֶל יִשְׁעִיָּהוּ מָה אוֹת כִּי יִרְפָּא ד' לִי וְעַלִּיתִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בֵּית ד': וַיֹּאמֶר יִשְׁעִיָּהוּ זֶה לָךְ הָאוֹת מֵאֵת ד' כִּי יַעֲשֶׂה ד' אֶת הַדָּבָר אֲשֶׁר דִּבֶּר הַלֵּךְ הַצֵּל עֶשְׂרֵי מַעְלוֹת אִם יָשׁוּב עֶשְׂרֵי מַעְלוֹת: וַיֹּאמֶר יְחִזְקִיָּהוּ נִקַּל לְצַל לְנִטּוֹת עֶשְׂרֵי מַעְלוֹת לֹא כִּי יָשׁוּב הַצֵּל אַחֲרָנִית עֶשְׂרֵי מַעְלוֹת: וַיִּקְרָא יִשְׁעִיָּהוּ הַנְּבִיא אֶל ד' וַיֹּשֶׁב אֶת הַצֵּל בְּמַעְלוֹת אֲשֶׁר יִרְדֶּה בְּמַעְלוֹת אַחַז אַחֲרָנִית עֶשְׂרֵי מַעְלוֹת: מַלְכִים ב כז-יא

And Isaiah said, Take a cake of figs. And they took and laid it on the boil, and he recovered. And Hezekiah said to Isaiah, What shall be the sign that the L-rd will heal me, and that I shall go up to the house of the L-rd the third day? And Isaiah said, This sign shall you have of the L-rd, that the L-rd will do the thing that He has spoken; shall the shadow go forward ten degrees, or go back ten degrees? And Hezekiah answered, It is easy for the shadow to go down ten degrees; no, but let the shadow go back (up) ten degrees. And Isaiah the prophet cried to the L-rd; and He brought the shadow ten degrees backward, by which it had gone down in the dial of Ahaz. **Kings II 20:7-11**

D.

(1) בַּעַת הַהִיא שָׁלַח בְּרֵאדָךְ בְּלֹאדָן בֶּן בְּלֹאדָן מֶלֶךְ בְּכָל סָפְרִים וּמִנְחָה אֶל חֲזַקְיָהוּ כִּי שָׁמַע כִּי חָלָה חֲזַקְיָהוּ: וַיִּשְׁמַע עֲלֵיהֶם חֲזַקְיָהוּ וַיִּרְאֵם אֶת כָּל בֵּית נְכַתּוֹ אֶת הַכֶּסֶף וְאֶת הַזָּהָב וְאֶת הַבְּשָׂמִים וְאֶת שְׂמֹן הַטּוֹב וְאֶת בֵּית כָּלֹו וְאֶת כָּל אֲשֶׁר נִמְצָא בְּאוֹצְרוֹתָיו לֹא הָיָה דָבָר אֲשֶׁר לֹא הָרָאֵם חֲזַקְיָהוּ בְּבֵיתוֹ וּבְכָל מִמְשַׁלְתּוֹ: וַיָּבֵא יִשְׁעִיָּהוּ הַנְּבִיא אֶל הַמֶּלֶךְ חֲזַקְיָהוּ וַיֹּאמֶר אֵלָיו מָה אָמְרוּ | הַאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה וּמֵאֵין יָבֵאוּ אֵלֶיךָ וַיֹּאמֶר חֲזַקְיָהוּ מֵאֵרֶץ רְחוֹקָה בָּאוּ מִבְּבֶל: וַיֹּאמֶר מֶה רָאוּ בְּבֵיתְךָ וַיֹּאמֶר חֲזַקְיָהוּ אֶת כָּל אֲשֶׁר בְּבֵיתִי רָאוּ לֹא הָיָה דָבָר אֲשֶׁר לֹא הָרָאִיתֶם בְּאֹצְרוֹתַי: וַיֹּאמֶר יִשְׁעִיָּהוּ אֶל חֲזַקְיָהוּ שְׁמַע דְּבַר ד': הִנֵּה יָמִים בָּאִים וְנִשְׂא | כָּל אֲשֶׁר בְּבֵיתְךָ וְאֲשֶׁר אֶצְרֹךְ אֶבְתִּיךָ עַד הַיּוֹם הַזֶּה בְּכֹלָה לֹא יִתֵּר דָּבָר אָמַר ד': וּמִבְּנֵיךָ אֲשֶׁר יֵצְאוּ מִמֶּךָ אֲשֶׁר תּוֹלִיד יִקְחוּ וְהָיוּ סָרִיסִים בְּהִיכַל מֶלֶךְ בְּבֶל: וַיֹּאמֶר חֲזַקְיָהוּ אֶל יִשְׁעִיָּהוּ

טוֹב דְּבַר ד' אֲשֶׁר דִּבְרַתְּ וַיֹּאמֶר הֲלוֹא אִם שְׁלוֹ' וַאֲמַת יְהוָה בְּיָמַי: וַיִּתֵּר דְּבָרַי חֲזָקָהּ וְכָל גְּבוּרָתוֹ וַאֲשֶׁר עָשָׂה אֶת הַפְּרָכָה וְאֶת הַתְּעָלָה וַיָּבֵא אֶת הַיָּמִים הַעֵיִרָה הַלֵּא הֵם כְּתוּבִים עַל סֵפֶר דְּבָרַי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יְהוּדָה: וַיִּשְׁכַּב חֲזָקָהּ עִם אֲבֹתָיו וַיִּמְלֹךְ מִנְּשָׂה בְּנוֹ תַחְתָּיו: מַלְכִים כ יב-כא

At that time Berodach-Baladan, the son of Baladan, king of Babylon, sent letters and a gift to Hezekiah; for he had heard that Hezekiah had been sick. And Hezekiah listened to them, and showed them - all the house of his treasures, the silver, and the gold, and the spices, and the precious ointment, and all the house of his armor, and all that was found in his treasures; there was nothing in his house, nor in all his dominion, that Hezekiah showed them not. - Then came Isaiah the prophet to king Hezekiah, and said to him, What said these men? - and from where came they to you? And Hezekiah said, They have come from a far country, from Babylon. - And he said, What have they seen in your house? And Hezekiah answered, All the things that are in my house have they seen; there is nothing among my treasures that I did not show them. And Isaiah said to Hezekiah, Hear the word of the L-rd. Behold, the days will come, that all that is in your house, and that which your fathers have laid up in store to this day, shall be carried to Babylon; nothing shall be left, said the L-rd. And of your sons that shall issue from you, which you shall father, shall they take away; and they shall be eunuchs (servants) in the palace of the king of Babylon. Then said Hezekiah to Isaiah, Good is the word of the L-rd which you have spoken. - And he said, Is it not good, if peace and truth are in my days? - And the rest of the acts of Hezekiah, and all his might, and how he made a pool, and an aqueduct, and brought water to the city, - are they not written in the Book of the Chronicles of the Kings of Judah? And Hezekiah slept with his fathers; and Manasseh his son reigned in his place. **Kings II 20:12-21**

(2) (ישעיהו ל"ט) בעת ההיא שלח מראדך בלאדן בן בלאדן מלך בבל ספרים וגו'. משום כי חלה חזקיהו ויחזק שדר ליה ספרים ומנחה? (אין) - (דברי הימים ב' ל"ב) לדרש (את) המופת אשר היה בארץ. דאמר רבי יוחנן: אותו היום שמת בו אחז שתי שעות היה, וכי חלה חזקיהו ואיתפח - אהדרינהו קודשא בריך הוא להנך עשר שעי ניהליה, דכתיב (ישעיהו ל"ח) הנני משיב את צל המעלות אשר ירדה במעלות אחז בשמש אחרנית עשר מעלות ותשב השמש עשר מעלות במעלות אשר ירדה אמר להו: מאי האי? - אמרו ליה: חזקיהו חלש ואיתפח. אמר: איכא גברא כי האי, ולא בעינא לשדורי ליה שלמא - כתבו ליה: שלמא למלכא חזקיה, שלם לקרתא דירושלם, שלם לא-להא רבא. נבוכדנאצר ספריה דבלאדן הוה, ההיא שעתא לא הוה התם. כי אתא אמר להו: היכי כתביתו אמרו ליה: הכי כתבינן. אמר להו: קריתו ליה א-להא רבא וכתביתו ליה לבסוף אמר: אלא הכי כתובו: שלם לא-להא רבא, שלם לקרתא דירושלם, שלם למלכא חזקיה. אמרי ליה: קריינא דאיגרתא איהו ליהוי פרוונקא. רהט בתריה. כדרהיט ארבע פסיעות אתא גבריאל ואוקמיה. אמר רבי יוחנן: אילמלא (לא) בא גבריאל והעמידו לא היה תקנה לשונאיהם של ישראל. מאי בלאדן בן בלאדן - אמרי: בלאדן מלכא הוה, ואישתני אפיה והוה כי דכלבא, הוה יתיב בריה על מלכותא. כי הוה כתיב הוה כתיב שמייה ושמייה דאבוה בלאדן מלכא. היינו דכתיב (מלאכי א') בן יכבד אב ועבד אדניו. סנהדרין צו.

It is written, "At that time, Merodach-baladan, the son of Baladan, king of Babylon, sent letters and a present to Hezekiah: [for he had heard that he had been sick, and was recovered]." But just because Hezekiah had fallen sick and was recovered, he sent him letters and a present? Indeed "to enquire of the wonder that was done in the land." (Chronicles II 32:31) For R. Yohanan said: The day on which Ahaz died consisted of but two hours; and when Hezekiah sickened and recovered, the Holy One, blessed be He, restored those ten hours, as it is written (Isaiah 38:8), "Behold, I will bring again the shadow of the degrees, which is gone down in the sun dial of Ahaz, ten degrees backward. So the sun returned ten degrees, by which degrees it was gone

down.” Thereupon he [Merodach-baladan] inquired of them [his courtiers], “What is this?” They replied, “Hezekiah has sickened and recovered.” “There is such a [great] man,” exclaimed he, “and shall I not send him a greeting! Write thus to him, ‘Peace to King Hezekiah, peace to the city of Jerusalem, and peace to the great G-d!’” Now Nebuchadnezzar was Baladan's scribe, but just then he was not present. When he came, he asked them, “How did you write?” And they told him, “We wrote thus and thus.” “You called him the great G-d,” said he, “yet you mentioned Him last! Thus,” said he, “should you have written, ‘Peace to the great G-d, peace to the city of Jerusalem, and peace to King Hezekiah.’” “Let the reader of the letter,” said they to him, “become the messenger.” So he ran after [the messenger]; but when he had taken four steps, Gabriel came and made him halt. R. Yohanan observed: Had not Gabriel come and stopped him, nothing could have saved the enemies of Israel (euphemism for Israel). - Why was he called [Merodach-]Baladan the son of Baladan? It is told: Baladan was a king whose face turned into that of a dog, so that his son sat upon his throne instead. In his documents he wrote his own name, and the name of his father, King Baladan, [i.e., Merodach-baladan]. This is the meaning of the verse (Malachi 1:6), “A son honors his father, and a servant his master.” **Sanhedrin 96a**

3 תניא: אמר רבי שמעון בן אלעזר: בשביל (מלכים ב' כ') והטוב בעיניך עשיתי מה אות, בשביל (מלכים ב' כ') מה אות - נכרים אכלו על שולחנו, בשביל שנכרים אכלו על שולחנו - גרם גלות לבניו. מסייע ליה לחזקיה, דאמר חזקיה: כל המזמן עובד עבודה זרה לתוך ביתו ומשמש עליו גורם גלות לבניו, שנאמר (מלכים ב' כ') ומבניך אשר יצאו ממך [אשר תוליד] יקחו והיו סריסים בהיכל מלך בבל. (מלכים ב' כ') וישמח עליהם חזקיהו ויראם את (כל) בית נכתה את הכסף ואת הזהב ואת הבשמים ואת השמן הטוב וגו'. אמר רב: מאי בית נכתה? - אשתו השקתה עליהם. ושמואל אמר: בית גנזיו הראה להם. ורבי יוחנן אמר: זין אוכל זין הראה להן. סנהדרין קד.

It has been taught: R. Shimon b. Elazar said: On account of [Hezekiah's statement] “And I have done that which was good in Your sight,” (Kings II 20:3) - [he was led to inquire] “What shall be the sign [that the L-rd will heal me]?” - (ibid. 9) On account of “What shall be the sign.” (ibid.) heathens ate at his table; and on account of heathens eating at his table, he caused his children to go into exile. This supports Hezekiah's dictum: - He who invites a heathen into his house and attends to him, causes his children to go into exile, as it is written (ibid. 18), “And of your sons that shall issue from you, which you shall father, shall they take away; and they shall be eunuchs in the palace of the king of Babylon.” - And Hezekiah was glad of them, and showed them the house of his precious things, the silver, and the gold, and the spices, and the precious ointment etc. (Isaiah 39:2) Rav said: What is meant by “the house of his precious things” His wife, who mixed the drinks for them. Shmuel said: He showed them his treasury. R. Yohanan said: He showed them weapons which could destroy other weapons. **Sanhedrin 104a**

II. Manasseh

A.

בן שתים עשרה שנה מנשה במלכו וחמשים וחמש שנה מלך בירושלם ושם אמו חפצי בה: ויעש הרע בעיני ד' כתועבת הגוים אשר הוריש ד' מפני בני ישראל: וישב ויבן את הבמות אשר אבד חזקיהו אביו ויקם מזבחת לבעל ויעש אשרה כאשר עשה אחאב מלך ישראל וישתחו לכול צבא השמים ויעבד אתם: ובנה מזבחת בבית ד' אשר אמר ד' בירושלם אשים את שמי: ויבן מזבחות לכול צבא השמים בשתי חצרות בית ד': והעביר את בנו באש ועונן ונחש ועשה אוב וידענים הרבה לעשות הרע בעיני ד' להכעיס: וישם את פסל האשרה אשר עשה בבית אשר אמר ד' אל דוד ואל שלמה בנו בבית הזה ובירושלם אשר בחרתי מכל שבטי ישראל אשים את שמי לעולם: ולא אסיף

לְהַנִּיד רַגְלֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נָתַתִּי לְאֲבוֹתֶם רַק | אִם-יִשְׁמְרוּ לַעֲשׂוֹת כְּכֹל אֲשֶׁר צִוִּיתִים וְלִכְלֹל הַתּוֹרָה אֲשֶׁר צִוִּיתִים עֲבַדֵי מִלְּשָׁה: וְלֹא שָׁמְעוּ וַיִּתְעַם מִנְּשֵׁה לַעֲשׂוֹת אֶת הָרָע מִן הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הַשְׁמִיד ד' מִפְּנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל: וַיְדַבֵּר ד' בְּיַד עֶבְדֹּו הַנְּבִיאִים לֵאמֹר: יַעַן אֲשֶׁר עָשָׂה מִנְּשֵׁה מִלֶּךְ יְהוּדָה הַתַּעֲבוֹת הָאֵלֶּה הָרָע מְכֹל אֲשֶׁר עָשׂוּ הָאֲמָרִי אֲשֶׁר לִפְנֵי וַיַּחֲטֵא גַם אֶת יְהוּדָה בְּגִלּוּלָיו: לְכֵן כֹּה אָמַר ד' א-לֹהֵי יִשְׂרָאֵל הַנְּנִי מִבֵּיא רָעָה עַל יְרוּשָׁלַם וַיְהוּדָה אֲשֶׁר כָּל שְׁמֵעָה תִצְלַנָּה שְׁתֵּי אֲזַנָּיו: וְנָטִיתִי עַל יְרוּשָׁלַם אֶת קוֹ שְׁמֵרוֹן וְאֶת מִשְׁקַלֶּת בֵּית אַחָאָב וּמַחֲתִיתִי אֶת יְרוּשָׁלַם כַּאֲשֶׁר יִמְחָה אֶת הַצִּלְחַת מִחָה וְהַפָּךְ עַל פְּנֵיהָ: וְנָטִשְׁתִּי אֶת שְׂאֲרֵית נַחֲלָתִי וַנְּתַתִּים בְּיַד אִיבִיהֶם וַהֲיוּ לְבוֹ וְלִמְשָׁסָה לְכֹל אִיבִיהֶם: יַעַן אֲשֶׁר עָשׂוּ אֶת הָרָע בְּעֵינַי וַיְהִיו מְכַעְסִים אֹתִי מִן הַיּוֹם אֲשֶׁר יֵצְאוּ אֲבוֹתֶם מִמִּצְרַיִם וְעַד הַיּוֹם הַזֶּה: וְגַם דָם נָקִי שִׁפְךָ מִנְּשֵׁה הַרְבֵּה מְאֹד עַד אֲשֶׁר מָלָא אֶת יְרוּשָׁלַם פֶּה לְפִה לְבַד מִחֲטָאתוֹ אֲשֶׁר הִחֲטִיא אֶת יְהוּדָה לַעֲשׂוֹת הָרָע בְּעֵינַי ד': וַיִּתֵּר דְּבָרֵי מִנְּשֵׁה וְכֹל אֲשֶׁר עָשָׂה וַחֲטָאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא הֵלֵא הֵם כְּתוּבִים עַל סֵפֶר דְּבָרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יְהוּדָה: וַיִּשְׁכַּב מִנְּשֵׁה עִם אֲבֹתָיו וַיִּקְבֵּר בְּגֵן בֵּיתוֹ בְּגֵן עֲזָא וַיִּמְלֹךְ אָמוֹן בְּנוֹ תַחְתָּיו: מַלְכִים ב כֹּא-א-יח

Manasseh was twelve years old when he began to reign, and reigned fifty five years in Jerusalem. And his mother's name was Hephzibah. And he did that which was evil in the sight of the L-rd, after the abominations of the nations, whom the L-rd cast out before the people of Israel. For he built up again the high places which Hezekiah his father had destroyed; and he erected altars for Baal, and made an Ashera, as did Ahab king of Israel; and worshipped all the host of heaven, and served them. - And he built altars in the house of the L-rd, of which the L-rd said, In Jerusalem will I put My name. - And he built altars for all the host of heaven in the two courts of the house of the L-rd. - And he made his son pass through the fire, and practiced soothsaying, and used enchantments, and dealt with mediums and wizards; he did much wickedness in the sight of the L-rd, to provoke Him to anger. - And he set a carved idol of the Ashera that he had made in the house, of which the L-rd said to David, and to Solomon his son, In this house, and in Jerusalem, which I have chosen from all tribes of Israel, will I put My name forever; Neither will I make the feet of Israel move any more from the land which I gave to their fathers; *only* if they will observe to do according to all that I have commanded them, and according to all the Torah that My servant Moses commanded them. But they listened not; and Manasseh seduced them to do *more* evil than did the nations whom the L-rd destroyed before the people of Israel. - And the L-rd spoke by his servants the prophets, saying, Because Manasseh king of Judah has done these abominations, and has done more wickedly than the Amorites did, who were before him, and had made Judah also sin with his idols; Therefore thus said the L-rd G-d of Israel, Behold, I am bringing such evil upon Jerusalem and Judah, that whoever hears of it, both his ears shall tingle. And I will stretch over Jerusalem the measuring line of Samaria, and the plummet of the house of Ahab; and I will wipe Jerusalem as a man wipes a dish, wiping it, and turning it upside down. And I will forsake the remnant of my inheritance, and deliver them to the hand of their enemies; and they shall become a prey and a plunder to all their enemies; - Because they have done that which was evil in my sight, and have provoked Me to anger, since the day their fathers came out of Egypt, even to this day. Moreover Manasseh shed much innocent blood, till he had filled Jerusalem from one end to another; besides his sin with which he made Judah sin, in doing that which was evil in the sight of the L-rd. - And the rest of the acts of Manasseh, and all that he did, and his sin that he sinned, are they not written in the Book of the Chronicles of the Kings of Judah? And Manasseh slept with his fathers, and was buried in the garden of his own house, in the garden of Uzza; and Amon his son reigned in his place. **Kings II 21:1-18**

B.

וַיְדַבֵּר ד' אֶל מְנַשֶּׁה וְאֵל עַמּוֹ וְלֹא הִקְשִׁיבוּ: וַיָּבֵא ד' עֲלֵיהֶם אֶת שְׂרֵי הַצָּבָא אֲשֶׁר לְמֶלֶךְ אַשּׁוּר וַיִּלְכְּדוּ אֶת מְנַשֶּׁה בַּחֲחִים וַיֹּאסְרֵהוּ בְנַחֲשָׁתִים וַיּוֹלִיכֵהוּ בְּבִלְהָ: וַכְּהָצִיר לוֹ חִלְהָ אֶת פְּנֵי ד' א-לֵהוּ וַיִּכְנַע מְאֹד מִלְּפָנֵי א-לֵהי אֲבֹתָיו: וַיִּתְּפֹלֵל אֵלָיו וַיַּעֲתֶר לוֹ וַיִּשְׁמַע תְּחִנָּתוֹ וַיִּשְׁיבֵהוּ יְרוּשָׁלַם לְמַלְכוּתוֹ וַיִּדַע מְנַשֶּׁה כִּי ד' הוּא הָא-לֵהִים: וְאַחֲרֵי כֵן בָּנָה חוֹמָה חִיצוֹנָה | לְעִיר דָּוִד מֵעֶרְבָה לְגִיחוֹן בְּנַחַל וְלִבּוֹא בְשַׁעַר הַדְּגִים וְסָבַב לְעַפְלָי וַיִּגְבְּיָהָ מְאֹד וַיִּשֶׂם שְׂרֵי חֵיל בְּכָל הָעָרִים הַבְּצֻרוֹת בִּיהוּדָה: וַיִּסֶר אֶת אֱלֹהֵי הַנֶּכֶר וְאֶת הַסִּמְלָל מִבֵּית ד' וְכָל הַמְזַבְּחוֹת אֲשֶׁר בָּנָה בְּהַר בְּהַר ד' וּבִירוּשָׁלַם וַיִּשְׁלַךְ חוּצָה לְעִיר: וַיִּבֶן אֶת מִזְבֵּחַ ד' וַיִּזְבַּח עָלָיו זִבְחֵי שְׁלָמִים וְתוֹדָה וַיֹּאמֶר לַיהוָה לְעֵבֹד אֶת ד' א-לֵהי יִשְׂרָאֵל: אֲבָל עוֹד הָעַם זֹבְחִים בְּבָמוֹת רַק לְד' א-לֵהִים: וַיִּתֵּר דְּבָרֵי מְנַשֶּׁה וַתְּפַלְתּוּ אֵל א-לֵהוּ וּדְבָרֵי הַחֲזִים הַמְדַבְּרִים אֵלָיו בְּשֵׁם ד' א-לֵהי יִשְׂרָאֵל הֵנָּה עַל דְּבָרֵי יִשְׂרָאֵל: וַתְּפַלְתּוּ וְהָעֵתֶר לוֹ וְכָל חַטָּאתוֹ וּמַעַלּוֹ וְהַמְקַמּוֹת אֲשֶׁר בָּנָה בָּהֶם בָּמוֹת וְהָעֵמִיד הָאֲשֵׁרִים וְהַפְּסָלִים לְפָנָי הַכְּנַעַן הֵנָּה כְּתוּבִים עַל דְּבָרֵי חוּזִי: וַיִּשְׁכַּב מְנַשֶּׁה עִם אֲבֹתָיו וַיִּקְבְּרוּהוּ בֵּיתוֹ וַיִּמְלֹךְ אַמּוֹן בְּנוֹ תְּחִלָּתוֹ: דְּבָרֵי הַיָּמִים ב לְגִי-כ

And the L-rd spoke to Manasseh, and to his people; but they would not listen. And the L-rd brought upon them the captains of the army of the king of Assyria, who took Manasseh among the thorns, and bound him with fetters, and carried him to Babylon. And when he was in affliction, he pleaded with the L-rd his G-d, and humbled himself greatly before the G-d of his fathers, And prayed to him; and G-d received his entreaty, and heard his supplication, and brought him back to Jerusalem to his kingdom. Then Manasseh knew that the L-rd was G-d. - And after this he built a wall outside the city of David, on the west side of Gihon, in the valley, as far as the entrance of the Fish Gate, and surrounded Ophel, and raised it up to a very great height, and put captains of war in all the fortified cities of Judah. And he took away the foreign gods, and the idol from the house of the L-rd, and all the altars that he had built in the mount of the house of the L-rd, and in Jerusalem, and cast them outside the city. - And he repaired the altar of the L-rd, and sacrificed on it peace offerings and thank offerings, and commanded Judah to serve the L-rd G-d of Israel. Nevertheless the people did sacrifice still in the high places, although only to the L-rd their G-d. - And the rest of the acts of Manasseh, and his prayer to his G-d, and the words of the seers who spoke to him in the name of the L-rd G-d of Israel, behold, they are written in the Book of the Kings of Israel. And his prayer, and how G-d received his entreaty, and all his sins, and his trespass, and the places where he built high places, and set up Asherim and carved idols, before he was humbled; behold, they are written among the sayings of the seers (Hozoi). - And Manasseh slept with his fathers, and they buried him in his own house; and Amon his son reigned in his place. **Chronicles II 33:10-20**

C.

(1) תנו רבנן: מנשה היה שונה חמשים וחמשה פנים בתורת כהנים, כנגד שני מלכותו. סנהדרין קג:

Our Rabbis taught: Manasseh interpreted *Toras Kohanim* (Leviticus) in fifty-five different ways. **Sanhedrin 103b**

(2) רב אשי אוקי אשלשה מלכים. אמר: למחר נפתח בחברין. אתא מנשה איתחזי ליה בחלמיה. אמר: חברך וחבירי דאבוך קרית לך - מהיכא בעית למישרא המוציא? - אמר ליה: לא ידענא. - אמר ליה: מהיכא דבעית למישרא המוציא לא גמירת, וחברך קרית לך - אמר ליה: אגמריה לי, ולמחר דרישנא ליה משמך בפירקא. - אמר ליה: מהיכא דקרים בשולא. אמר ליה: מאחר דחכימתו כולי האי, מאי טעמא קא פלחיתו לעבודה זרה? אמר ליה: אי הות התם הות נקיטנא בשיפולי גלימא ורהטת אבתראי. למחר אמר להו לרבנן: נפתח ברבוותא. סנהדרין קב:

In the yeshiva of R. Ashi the lecture [one day] terminated at the discussion of the “Three Kings” [who have no portion in the World to Come]. “To-morrow,” said he, “we will commence with our colleagues” [That night] Manasseh came and appeared to him in a dream. “You have called us your colleagues and the colleagues of your father; now, from what part [of the bread] is [the piece for reciting] the *ha-motzi* to be taken?” “I do not know,” he answered. “You haven’t learned this,” he retorted, “yet you call us your colleagues!” “Teach it to me,” he begged, “and to-morrow I will teach it in thy name at the session.” He answered, “From the part that is baked into a crust.” He then questioned him, “Since you are so wise, why did you worship idols?” He replied, “If you had been there, you would have caught up the skirt of your garment and sped after me.” The next day he observed to the students: We will commence with our teachers [so referring to the Three Kings]. **Sanhedrin 102b**

D.

רבי יהודה אומר: מנשה יש לו חלק לעולם הבא, שנאמר (דברי הימים ב' ל"ג) ויתפלל מנשה אל ד' ויעתר לו וכו', אמר רבי יוחנן: ושניהם מקרא אחד דרשו, שנאמר (ירמיהו ט"ו) ונתתם לזעוה לכל ממלכות הארץ בגלל מנשה בן יחזקיהו. מר סבר: בגלל מנשה - שעשה תשובה, ואינהו לא עבוד, ומר סבר: בגלל מנשה - דלא עבד תשובה. אמר רבי יוחנן: כל האומר מנשה אין לו חלק לעולם הבא מרפה ידיהן של בעלי תשובה, דתני תנא קמיה דרבי יוחנן: מנשה עשה תשובה שלשים ושלש שנים דכתיב (מלכים ב' כ"א) בן שתים עשרה שנה מנשה במלכו וחמשים וחמש שנה מלך בירושלים. . . ויעש אשרה וכו' כאשר עשה אחאב מלך ישראל. כמה מלך אחאב עשרין ותרתין שנים, מנשה כמה מלך חמשים וחמש. דל מינייהו עשרים ותרתין פשו להו תלתין ותלת. אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי: מאי דכתיב (דברי הימים ב' ל"ג) וישמע אליו ויחתר לו, ויעתר לו מיבעי ליה - מלמד שעשה לו הקדוש ברוך הוא כמין מחתרת ברקיע, כדי לקבלו בתשובה, מפני מדת הדין. סנהדרין קב: - קג.

R. Yehudah said: Manasseh has a portion in the world to come, for it is written (Chronicles II 33:13), “And he prayed to Him; and G-d received his entreaty, and heard his supplication etc.” R. Yohanan said: Both of them [in support of their views] expounded the same verse. For it is written, (Jeremiah 15:4), “And I will make them a horror for all the kingdoms of the earth, because of Manasseh the son of Hezekiah king of Judah, for that which he did in Jerusalem.” One Master maintains: Because of Manasseh who repented, while they did not; while the other Master maintains: Because of Manasseh who did not repent. R. Yohanan said: He who asserts that Manasseh has no portion in the world to come weakens the hands of penitent sinners. For a tanna recited before R. Yohanan: Manasseh was penitent for thirty-three years, as it is written, Manasseh was twelve years old when he began to reign, and reigned fifty and five years in Jerusalem, and he made an Ashera, as did Ahab king of Israel. How long did Ahab reign? Twenty-two years. How long did Manasseh reign? Fifty-five years. Subtract therefrom twenty-two, which leaves thirty-three. R. Yohanan said on the authority of R. Shimon b. Yohai: What is meant by, “And he prayed unto Him, and an opening was made for him.”? Should not “and was entreated of Him” rather have been written? This teaches that the Holy One, blessed be He, made him a kind of opening in the Heavens, in order to accept him with his repentance, on account of the Attribute of Justice. **Sanhedrin 102b-103a**

III. Amon

A.

בן עשרים ושתים שנה אָמוֹן בְּמָלְכוֹ וּשְׁתַּיִם שָׁנִים מָלַךְ בִּירוּשָׁלַם וְשֵׁם אָמוֹ מְשַׁלֶּמֶת בֵּת חָרוֹץ מִן יִטְבָּה: וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי ד' כְּאֲשֶׁר עָשָׂה מְנַשֶּׁה אָבִיו: וַיִּלֶךְ בְּכָל הַדְּרָךְ אֲשֶׁר הָלַךְ אָבִיו וַיַּעֲבֹד אֶת

הַגְּלָלִים אֲשֶׁר עָבַד אָבִיו וַיִּשְׁתַּחֲוּ לָהֶם: וַיַּעֲזֹב אֶת ד' אֱלֹהֵי אֲבוֹתָיו וְלֹא הָלַךְ בְּדַרְךְ ד': וַיִּקְשְׁרוּ עֲבָדֵי אָמוֹן עָלָיו וַיִּמְיתוּ אֶת הַמֶּלֶךְ בְּבֵיתוֹ: וַיֵּךְ עִם הָאָרֶץ אֶת כָּל הַקְּשָׁרִים עַל הַמֶּלֶךְ אָמוֹן וַיִּמְלִיכוּ עִם הָאָרֶץ אֶת יֵאֲשִׁיהוּ בְּנוֹ תַחְתָּיו: וַיִּתֵּר דְּבָרֵי אָמוֹן אֲשֶׁר עָשָׂה הֵלֵא הֵם כְּתוּבִים עַל סֵפֶר דְּבָרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יְהוּדָה: וַיִּקְבֹּר אֹתוֹ בְּקִבְרָתוֹ בְּגֵן עֲזָא וַיִּמְלֹךְ יֵאֲשִׁיהוּ בְּנוֹ תַחְתָּיו: מַלְכִים ב כֹּא-יט-כו

Amon was twenty two years old when he began to reign, and he reigned two years in Jerusalem. And his mother's name was Meshullemeth, the daughter of Haruz of Jotbah. And he did that which was evil in the sight of the L-rd, as his father Manasseh did. And he walked in all the ways that his father walked in, and served the idols that his father served, and worshipped them; And he forsook the L-rd G-d of his fathers, and walked not in the way of the L-rd. And the servants of Amon conspired against him, and killed the king in his own house. And the people of the land killed all those who had conspired against king Amon; and the people of the land made Josiah his son king in his place. And the rest of the acts of Amon which he did, are they not written in the Book of the Chronicles of the Kings of Judah? And he was buried in his sepulcher in the garden of Uzza; and Josiah his son reigned in his place. **Kings II 21:19-26**

(2) וְלֹא נִכְנַע מִלְּפָנֵי ד' כְּהַפְנַע מִנְּשֵׂה אָבִיו כִּי הוּא אָמוֹן הִרְבָּה אֲשָׁמָה: דְּבָרֵי הַיָּמִים ב לִג-כג

And he did not humble himself before the L-rd, as Manasseh his father had humbled himself; but Amon trespassed more and more. **Chronicles II 33:23**

B.

אָמוֹן שָׂרַף אֶת הַתּוֹרָה, וְהַעֲלָה שִׁמְמִית עַל גְּבֵי הַמִּזְבֵּחַ. סְנַהֲדְרִין קג:

Amon burnt the Torah, and allowed spider webs to cover the altar [through complete disuse]. **Sanhedrin 103b**

C.

מִפְּנֵי מָה לֹא מָנוּ אֶת אָמוֹן מִפְּנֵי כְבוֹדוֹ שֶׁל יֵאֲשִׁיהוּ. מִנְּשֵׂה נָמִי לֹא נִמְנִי מִפְּנֵי כְבוֹדוֹ שֶׁל חִזְקִיהוּ בְּרַא מִזְכֵּי אָבִא. אָבִא לֹא מִזְכֵּי בְּרַא, דְּכַתִּיב (דְּבָרִים ל"ב) וַאֲיֵן מִיָּדִי מִצִּיל, אֵינְן אֲבָרָהֶם מִצִּיל אֶת יִשְׁמַעְאֵל אֵינְן יִצְחָק מִצִּיל אֶת עֲשׂוֹ. הַשְׁתָּא דֵּאֲתִית לְהַכִּי אַחֲזֵי נָמִי לֹא אֵימְנִי מִשׁוּם כְּבוֹדוֹ שֶׁל חִזְקִיהוּ. סְנַה' קד.

And why was Amon not included [amongst those who don't have a portion in the World to Come]? Because of Josiah's honor. Then Manasseh too should not be included, because of Hezekiah's honor? A son confers privileges on his father, but a father confers no privilege on a son. For it is written (Deuteronomy 32:39), "Neither is there any one that can deliver out of my hand": Avraham cannot deliver Yishmael, [and] Yitzchak cannot deliver Esau. Now, having arrived at this answer, Ahaz too was omitted because of Hezekiah's honor. **Sanhedrin 104a**

IV. Josiah and the Repentance of Israel

A.

בֶּן שְׁמוֹנֶה שָׁנִים יֵאֲשִׁיהוּ בְּמָלְכוֹ וּשְׁלֹשִׁים וְאַחַת שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלַם: וַיַּעַשׂ הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי ד' וַיִּלְךְ בְּדַרְכֵי דְוִיד אָבִיו וְלֹא סָר יָמִין וּשְׂמֹאלוֹ: וּבְשִׁמּוֹנֶה שָׁנִים לְמָלְכוֹ וְהוּא עוֹדְנֵנוּ נַעַר הִחַל לְדַרוֹשׁ לֹא-לֵהִי דְוִיד אָבִיו וּבִשְׁתֵּים | עֶשְׂרֵה שָׁנָה הִחַל לְטַהֵר אֶת יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם מִן הַבְּמוֹת וְהָאֲשָׁרִים וְהַפְּסָלִים וְהַמְּסָכוֹת: וַיִּנְתְּצוּ לְפָנָיו אֶת מִזְבְּחוֹת הַבַּעַלִּים וְהַחֲמָנִים אֲשֶׁר לְמַעַלָּה מֵעֲלֵיהֶם גִּדְעוּ וְהָאֲשָׁרִים וְהַפְּסָלִים וְהַמְּסָכוֹת שִׁבְּרָ וְהִדְקוּ וַיִּזְרְקוּ עַל פְּנֵי הַקְּבָרִים הַזְּבָחִים לָהֶם: וַעֲצָמוֹת כְּהֵנִים שָׂרַף עַל מִזְבְּחוֹתָם וַיִּטְהַר אֶת יְהוּדָה וְאֶת יְרוּשָׁלַם: וּבְעָרֵי מִנְּשֵׂה וְאֶפְרַיִם וְשִׁמְעוֹן וְעַד נִפְתָּלִי בָּחַר בְּחַרְבְּתֵיהֶם סָבִיב: וַיִּנְתֵּן אֶת הַמִּזְבְּחוֹת וְאֶת הָאֲשָׁרִים וְהַפְּסָלִים כִּתַּת לְהִדְקָם וְכָל הַחֲמָנִים גִּדְעוּ בְּכָל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וַיָּשָׁב לִירוּשָׁלַם:

ובשנת שמונה עשרה למלכו לטהר הארץ והבית שלח את שפן בן אצליהו ואת מעשיהו שר העיר ואת יואח בן יואחז המזכיר לחזק את בית ד' א-להיו: ויבאו אל חלקיהו | הכהן הגדול ויתנו את הכסף המובא בית א-להים אשר אספו הלויים שמרי הסף מיד מנשה ואפרים ומכל שארית ישראל ומכל יהודה ובנימן וישבו ירושלם: ויתנו על יד עשה המלאכה המפקדים בבית ד' ויתנו אתו עושי המלאכה אשר עשים בבית ד' לבדוק ולחזק הבית: ויתנו לחרשים ולבנים לקנות אבני מחצב ועצים למחברות ולקרורות את הבתים אשר השחיתו מלכי יהודה: והאנשים עשים באמונה במלאכה ועליהם | מפקדים יחת ועבדיהו הלויים מן בני מררי וזכריה ומשלם מן בני הקהתים לנצח והלויים כל מבין בכלי שיר: ועל הסבלים ומנצחים לכל עשה מלאכה לעבודה ועבודה ומהלויים סופרים ושוערים: דברי הימים ב לד:א-יג

Josiah was eight years old when he began to reign, and he reigned in Jerusalem thirty one years. And he did that which was right in the sight of the L-rd, and walked in the ways of David his father, and declined neither to the right hand, nor to the left. And in the eighth year of his reign, while he was yet young, he began to seek after the G-d of David his father; and in the twelfth year he began to purge Judah and Jerusalem from the high places, and the Asherim, and the carved images, and the molten images. And they broke down the altars of the Baalim in his presence; and he cut down the images that were on top of them; and the Asherim, and the carved images, and the molten images, he broke in pieces, and he made dust of them, and strewed it over the graves of those who had sacrificed to them. And he burned the bones of the priests upon their altars, and cleansed Judah and Jerusalem. And so did he in the cities of Manasseh, and Ephraim, and Simeon, as far as Naphtali, with their ruins around it. And when he had broken down the altars and the Asherim, and had crushed the engraved images into dust, and cut down all the idols throughout all the land of Israel, he returned to Jerusalem. - And in the eighteenth year of his reign, when he had purged the land, and the house, he sent Shaphan the son of Azaliah, and Maaseiah the governor of the city, and Joah the son of Joahaz the recorder, to repair the house of the L-rd his G-d. And when they came to Hilkiyah the high priest, they delivered the money that was brought to the house of G-d, which the Levites who kept the doors had gathered from the hand of Manasseh and Ephraim, and from all the remnant of Israel, and from all Judah and Benjamin; and they returned to Jerusalem. And they delivered it to the hand of the workmen who supervised the house of the L-rd, and they gave it to the workmen who labored in the house of the L-rd, to repair and amend the house; They gave it to the artificers and builders, to buy hewn stone, and timber for couplings, and to make beams for the houses which the kings of Judah had destroyed. And the men did the work faithfully; and their supervisors were Jahath and Obadiah, the Levites, of the sons of Merari; and Zechariah and Meshullam, of the sons of the Kohathites, to set it forward; and others of the Levites, all who were skillful with instruments of music. Also they were over the bearers of burdens, and were supervisors of all who did the work in any kind of service; and of the Levites there were scribes, and officers, and gatekeepers. **Chronicles II 34:1-13**

B.

ובהוציאם את הכסף המובא בית ד' מצא חלקיהו הכהן את ספר תורת ד' ביד משה: ויען חלקיהו ויאמר אל שפן הסופר ספר התורה מצאתי בבית ד' ויתן חלקיהו את הספר אל שפן: דברי הימים ב לד:יד-טו

And when they brought out the money that was brought to the house of the L-rd, Hilkiyah the priest found (a) the Book of the Torah of the L-rd through the hand by Moses. And Hilkiyah answered and said to Shaphan the scribe, I have found the Book of the Torah in the house of the L-rd. **Chronicles II 34:14-15**

C.

וַיִּכְתֹּב מֹשֶׁה אֶת הַתּוֹרָה הַזֹּאת וַיִּתְּנָהּ אֶל הַכֹּהֲנִים בְּנֵי לֵוִי הַנְּשָׂאִים אֶת אַרְוֹן בְּרִית ד' וְאֵל כָּל זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל. . . . וַיְהִי | כְּכַלּוֹת מֹשֶׁה לְכַתֵּב אֶת דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת עַל סֵפֶר עַד תַּמָּם: וַיִּצֹו מֹשֶׁה אֶת הַלְוִיִּם נְשָׂאֵי אַרְוֹן בְּרִית ד' לֵאמֹר: לָקַח אֶת סֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה וְשַׂמְתֶּם אֹתוֹ מִצַּד אַרְוֹן בְּרִית ד' אֶל-לְהִיכֶם וְהָיָה שָׁם בְּךָ לְעֵד: דְּבָרָהּ לֵאמֹר: כו

And Moses wrote this Torah, and delivered it to the priests the sons of Levi, who carried the ark of the covenant of the L-rd, and to all the elders of Israel. . . . And it came to pass, when Moses had finished writing the words of this Torah in a book, until they were finished, That Moses commanded the Levites, who carried the ark of the covenant of the L-rd, saying, Take this book of the Torah, and put it in the side of the ark of the covenant of the L-rd your G-d, that it may be there for a *witness* (against you). **Deuteronomy 31:9,24-26**

D.

וְהָיָה כְּשִׁבְתּוֹ עַל כִּסֵּא מַמְלַכְתּוֹ וְכָתַב לוֹ אֶת מִשְׁנֵה הַתּוֹרָה הַזֹּאת עַל סֵפֶר מִלְּפָנֵי הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם: וְהָיְתָה עִמּוֹ וְקָרָא בּוֹ כָּל יְמֵי חַיָּיו לְמַעַן יִלְמַד לִירְאָה אֶת ד' אֶל-לְהִיּוֹ לְשִׁמֹּר אֶת כָּל דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת וְאֶת-הַחֲקִים הָאֵלֶּה לְעִשְׂתָּם: דְּבָרִים יוֹזִיחַ-יֵט

And it shall be, when he sits upon the throne of his kingdom, that he shall write for himself a copy of this Torah in a book from that which is before the priests the Levites; And it shall be with him, and he shall read in it all the days of his life; that he may learn to fear the L-rd his G-d, to keep all the words of this Torah and these statutes, to do them. **Deuteronomy 17:18-19**

E.

וַיָּבֵא שָׁפָן אֶת הַסֵּפֶר אֶל הַמֶּלֶךְ וַיֵּשֶׁב עוֹד אֶת הַמֶּלֶךְ דָּבָר לֵאמֹר כֹּל אֲשֶׁר נָתַן בְּיַד עֲבָדֶיךָ הֵם עֲשִׂים: וַיִּתִּיכוּ אֶת הַכֶּסֶף הַנִּמְצָא בְּבֵית ד' וַיִּתְּנוּהוּ עַל יַד הַמַּפְקָדִים וְעַל יַד עוֹשֵׂי הַמְּלָאכָה: וַיִּגַּד שָׁפָן הַסּוֹפֵר לְמֶלֶךְ לֵאמֹר סֵפֶר נָתַן לִי חִלְקִיהוּ הַכֹּהֵן וַיִּקְרָא בּוֹ שָׁפָן לְפָנָי הַמֶּלֶךְ: וַיְהִי כִשְׁמֵעַ הַמֶּלֶךְ אֶת דְּבָרֵי הַתּוֹרָה וַיִּקְרַע אֶת בְּגָדָיו: וַיִּצֹו הַמֶּלֶךְ אֶת חִלְקִיהוּ וְאֶת אַחִיקָם בֶּן שָׁפָן וְאֶת עֲבָדוֹן בֶּן מִיכָה וְאֶת | שָׁפָן הַסּוֹפֵר וְאֶת עֲשִׂיָה עֶבֶד הַמֶּלֶךְ לֵאמֹר: לָכוּ דַרְשׁוּ אֶת ד' בְּעַדֵי וּבְעַד הַנְּשָׂאֵר בְּיִשְׂרָאֵל וּבִיהוּדָה עַל דְּבָרֵי הַסֵּפֶר אֲשֶׁר נִמְצָא כִּי גְדוּלָה חֲמַת ד' אֲשֶׁר נִתְּכָה בְּנוֹ עַל אֲשֶׁר לֹא שָׁמְרוּ אֲבוֹתֵינוּ אֶת דְּבָר ד' לְעִשְׂוֹת כְּכֹל הַכְּתוּב עַל הַסֵּפֶר הַזֶּה: וַיִּלֶּךְ חִלְקִיהוּ וְאֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ אֶל חִלְדָּה הַנְּבִיאָה אֲשֶׁת | שְׁלֹם בֶּן תְּקָהָת בֶּן חֲסֵרָה שׁוֹמֵר הַבְּגָדִים וְהִיא יוֹשֶׁבֶת בִּירוּשָׁלַם בְּמִשְׁנֵה וַיְדַבְּרוּ אֵלֶיהָ כֹּזֵאת: וַתֹּאמֶר לָהֶם כֹּה אָמַר ד' אֶל-לְהִי יִשְׂרָאֵל אֲמָרוּ לְאִישׁ אֲשֶׁר שָׁלַח אֶתְכֶם אֵלַי: כֹּה אָמַר ד' הַנְּנִי מִבֵּיא רָעָה עַל הַמָּקוֹם הַזֶּה וְעַל יוֹשְׁבָיו אֶת כָּל הָאֱלֹת הַכְּתוּבוֹת עַל הַסֵּפֶר אֲשֶׁר קָרְאוּ לְפָנָי מֶלֶךְ יְהוּדָה: תַּחַת | אֲשֶׁר עֲזָבוּנִי וַיִּקְטְרוּ לְאֱלֹהִים אֲחֵרִים לְמַעַן הַכְּעִיסֵנִי בְּכֹל מַעֲשֵׂי יְדֵיהֶם וַתַּתֵּן חֲמָתִי בְּמָקוֹם הַזֶּה וְלֹא תִכְבְּה: וְאֵל מֶלֶךְ יְהוּדָה הַשְׁלַח אֶתְכֶם לְדְרוֹשׁ בְּד' כֹּה תֹאמְרוּ אֵלָיו כֹּה אָמַר ד' אֶל-לְהִי יִשְׂרָאֵל הַדְּבָרִים אֲשֶׁר שָׁמַעְתָּ: יַעַן רַךְ לְבָבְךָ וַתִּכְנַע | מִלְּפָנָי אֶל-לְהִים בְּשִׁמְעֶךָ אֶת דְּבָרָיו עַל הַמָּקוֹם הַזֶּה וְעַל יוֹשְׁבָיו וַתִּכְנַע לְפָנָי וַתִּקְרַע אֶת בְּגָדֶיךָ וַתִּבְךְ לְפָנָי וְגַם אֲנִי שָׁמַעְתִּי נָאִם ד': הַנְּנִי אֲסַפֶּךָ אֶל אֲבֹתֶיךָ וְנִאֲסַפְתָּ אֶל קַבְרֹתֶיךָ בְּשִׁלּוֹ וְלֹא תִרְאִינָה עֵינֶיךָ בְּכֹל הָרְעָה אֲשֶׁר אֲנִי מִבֵּיא עַל הַמָּקוֹם הַזֶּה וְעַל יוֹשְׁבָיו וַיִּשְׁכְּבוּ אֶת הַמֶּלֶךְ דָּבָר: וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ וַיִּאֲסֹף אֶת כָּל זִקְנֵי יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם: וַיַּעַל הַמֶּלֶךְ בֵּית ד' וְכָל אִישׁ יְהוּדָה וַיִּשְׁבִּי יְרוּשָׁלַם וְהַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם וְכָל הָעָם מְגֹדוֹל וְעַד קָטָן וַיִּקְרָא בְּאָזְנֵיהֶם אֶת כָּל דְּבָרֵי סֵפֶר הַבְּרִית הַנִּמְצָא בֵּית ד': וַיַּעֲמֵד הַמֶּלֶךְ עַל עַמּוּדוֹ וַיִּכְרַת אֶת הַבְּרִית לְפָנָי ד' לְלַכֵּת אַחֲרַי ד' וְלִשְׁמֹר אֶת מִצְוֹתָיו וְעֲדוּתָיו וְחֻקָּיו בְּכֹל לְבָבוֹ וּבְכָל נַפְשׁוֹ לְעִשְׂוֹת אֶת דְּבָרֵי הַבְּרִית הַכְּתוּבוֹת עַל הַסֵּפֶר הַזֶּה: וַיַּעֲמֵד אֶת כָּל הַנְּמַצָּא בִירוּשָׁלַם וּבְנֵימָן וַיַּעֲשׂוּ יוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַם כְּבְרִית אֶל-לְהִים אֶל-לְהִי אֲבוֹתֵיהֶם: וַיִּסֵּר יְאֻשִׁיהוּ אֶת כָּל הַתּוֹעֵבוֹת מִכָּל הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲבֹד אֶת כָּל הַנְּמַצָּא בְּיִשְׂרָאֵל לְעִבּוֹד אֶת ד' אֶל-לְהִיָּהֶם כָּל יְמֵי לֹא סָרוּ מֵאַחֲרַי ד' אֶל-לְהִי אֲבוֹתֵיהֶם: דְּבָרֵי הַיָּמִים ב' לְד: טז-לג

And Hilkiyah delivered the book to Shaphan. And Shaphan carried the book to the king, and brought the king word back, saying, All that was committed to your servants, they are doing it. And they have poured out the (money) silver that was found in the House of the L-rd, and have delivered it into the hand of the supervisors, and into the hand of the workmen. - Then Shaphan the scribe told the king, saying, Hilkiyah the priest has given me a book (*sefer*). And Shaphan read it before the king. And it came to pass, when the king had heard the words of the Torah, that he tore his clothes. - And the king commanded Hilkiyah, and Ahikam the son of Shaphan, and Abdon the son of Micah, and Shaphan the scribe, and Asaiah a servant of the king, saying: Go, inquire of the L-rd - for me, and for those who are left in Israel and in Judah, concerning the words of the book that has been found; for great is the wrath of the L-rd that is poured out upon us, because our fathers have not kept the word of the L-rd, to do according to all that is written in this book. And Hilkiyah, and those whom the king had appointed, went to Huldah the prophetess, the wife of Shallum the son of Toqhat, the son of Hasrah, keeper of the wardrobe; and she lived in Jerusalem in the second quarter (house of learning); and they spoke to her to that effect. And she answered them, Thus said the L-rd G-d of Israel, Tell the man who sent you to me, Thus said the L-rd, Behold, I will bring evil upon this place, and upon its inhabitants, all the curses that are written in the book which they have read before the king of Judah; Because they have forsaken Me, and have burned incense to other gods, that they might provoke Me to anger with all the works of their hands; therefore My wrath shall be poured out upon this place, and shall not be quenched. And as for the king of Judah, who sent you to inquire of the L-rd, so shall you say to him, Thus said the L-rd G-d of Israel concerning the words which you have heard; Because your heart was penitent, and you humbled yourself before G-d, when you heard His words against this place, and against its inhabitants, and you humbled yourself before Me, and have torn your clothes, and have wept before Me; I have heard you also, said the L-rd. Behold, I will gather you to your fathers, and you shall be gathered to your grave in peace, and your eyes shall not see all the evil that I will bring upon this place, and upon its inhabitants. So they brought back word to the king. And the king sent and gathered together all the elders of Judah and Jerusalem. And the king went up into the house of the L-rd, and all the men of Judah, and the inhabitants of Jerusalem, and the priests, and the Levites, and all the people, old and young; and he read in their ears all the words of the Book of the Covenant - that was found in the house of the L-rd. - And the king stood in his place, and made a covenant before the L-rd, to walk after the L-rd, and to keep his commandments, and his testimonies, and his statutes, with all his heart, and with all his soul, to perform the words of the covenant which are written in this book. And he made all who were present in Jerusalem and Benjamin stand to it. And the inhabitants of Jerusalem (did) made a committment to do according to the covenant of G-d, the G-d of their fathers. And Josiah removed all the abominations from all the territories that belonged to the people of Israel, and made all who were present in Israel serve the L-rd their G-d. And all his days they did not depart from following the L-rd, the G-d of their fathers. **Chronicles II 34:16-33**

F.

ויעש יאשיהו בירושלם פסח לד' וישחטו הפסח בארבעה עשר לחדש הראשון: ויעמד הכהנים על משמרותם ויחזקם לעבודת בית ד': ויאמר ללויים המבינים לכל ישראל הקדושים לד' תנו את ארון הקדש בבית אשר בנה שלמה בן דויד מלך ישראל אין לכם משא בפתח עתה עבדו את ד' א-להיכם ואת עמו ישראל: והכינו לבית אבותיכם כמחלקותיכם בכתב דויד מלך ישראל ובמכתב שלמה בנו: ועמדו בקדש לפלגות בית האבות לאחיכם בני העם וחלקת בית אב ללויים: ושחטו הפסח והתקדשו והכינו לאחיכם לעשות כדבר ד' ביד משה: וירם יאשיהו לבני העם צאן כבשים ובני עזים הכל לפסחים לכל הנמצא למספר שלשים אלף ובקר שלשת אלפים אלה מרכוש המלך: ושריו לנדבה לעם לכהנים וללויים הרימו חלקיה וזכריהו ויחיאל נגידי בית הא-להים לכהנים נתנו לפסחים אלפים ושש

מאות ובקר שלש מאות: וכנניהו ושמעיהו ונתנאל אחיו וחשבניהו ויעיאל ויוזבד שרי הלויים הרימו ללויים לפסחים חמשת אלפים ובקר חמש מאות: ותכון העבודה ויעמדו הכהנים על עמדם והלויים על מחלקותם כמצות המלך: וישחטו הפסח ויזרקו הכהנים מידם והלויים מפשיטתם: ויסירו העלה לתתם למפלגות לבית אבות לבני העם להקריב לד' ככתוב בספר משה וכן לבקר: ויבשלו הפסח באש כמשפט והקדשים בשלו בסירות ובדודים ובצלחות ויריצו לכל בני העם: ואחר הכינו להם ולכהנים כי הכהנים בני אהרן בהעלות העולה והחלבים עד לילה והלויים הכינו להם ולכהנים בני אהרן: והמשוררים בני אסף על מעמדם כמצות דוד ואסף והימן וידתון חוזה המלך והשערים לשער ושער אין להם לסור מעל עבדתם כי אחיהם הלויים הכינו להם: ותכון כל עבודת ד' ביום ההוא לעשות הפסח והעלות עלות על מזבח ד' כמצות המלך יאשיהו: ויעשו בני ישראל הנמצאים את הפסח בעת ההיא ואת חג המצות שבעת ימים: ולא נעשה פסח כמהו בישראל מימי שמואל הנביא וכל מלכי ישראל | לא עשו כפסח אשר עשה יאשיהו והכהנים והלויים וכל יהודה וישראל הנמצא ויושבי ירושלים: בשמונה עשרה שנה למלכות יאשיהו נעשה הפסח הזה: דברי הימים ב לה-א-ט

And Josiah (kept) arranged a Passover to the L-rd in Jerusalem; and they slaughtered (killed) the paschal lamb on the fourteenth day of the first month. - And he set the priests in their watches, and encouraged them to the service of the house of the L-rd, And he said to the Levites who taught all Israel, who were holy to the L-rd, Put the holy ark in the house which Solomon the son of David king of Israel built; - it shall not be a burden upon your shoulders; serve now the L-rd your G-d, and his people Israel, And prepare yourselves by the houses of your fathers, according to your divisions, according to the writing of David king of Israel, and according to the writing of Solomon his son. And stand in the holy place according to the divisions of the families of the fathers of your brothers the people, and according to the division of the families of the Levites. And slaughter (kill) the paschal lamb, and sanctify yourselves, and prepare your brothers, that they may do according to the word of the L-rd by the hand of Moses. Josiah gave to the people lambs and kids from the flock, all for the Passover offerings, for all who were present, to the number of thirty thousand, and three thousand bulls; - these were from the king's possessions. And his princes gave willingly to the people, to the priests, and to the Levites; Hilkiah and Zechariah and Yejiel, rulers of the house of G-d, gave to the priests for the Passover offerings two thousand and six hundred small cattle, and three hundred oxen. Cananiah also, and Shemaiah and Nethaneel, his brothers, and Hashabiah and Jeiel and Jozabad, chief of the Levites, gave to the Levites for Passover offerings five thousand small cattle, and five hundred oxen. And the service was prepared, and the priests stood in their place, and the Levites in their divisions, according to the king's commandment. And they slaughtered the paschal lamb, and the priests sprinkled the blood from their hands, and the Levites flayed them. And they set aside the burnt offerings, that they might distribute them according to the divisions of the families of the people, to offer to the L-rd as it is written in the Book of Moses. - And so they did with the oxen. And they roasted the paschal lamb with fire according to the ordinance; but the other holy offerings they boiled in pots, and in cauldrons, and in pans, and carried them speedily to all the people. And afterward they made ready for themselves, and for the priests; because the priests the sons of Aaron were busy offering the burnt offerings and the fat until night; therefore the Levites prepared for themselves, and for the priests the sons of Aaron. And the singers the sons of Asaph were in their place, - according to the commandment of David, and Asaph, and Heman, and Jeduthun the king's seer; and the gatekeepers were posted at every gate; they did not need to depart from their service, for their brothers the Levites prepared for them. And all the service of the L-rd was prepared the same day, to keep the Passover, and to offer burnt offerings upon the altar of the L-rd, according to the commandment of king Josiah. And the people of Israel who were present kept the Passover at that time, and the Feast of Unleavened Bread for seven days. And there was no Passover like that kept in Israel from the days of Samuel the prophet; nor did

any of the kings of Israel keep such a Passover as Josiah kept, and the priests, and the Levites, and all Judah and Israel who were present, and the inhabitants of Jerusalem. In the eighteenth year of the reign of Josiah was this Passover kept. **Chronicles II 35:1-19**

V. The Close of the Reign of Josiah

A.

אַחֲרֵי כָל זֹאת אֲשֶׁר הִכִּין יִאֲשִׁיהוּ אֶת הַבַּיִת עֲלֶיהָ נָכוּ מֶלֶךְ מִצְרַיִם לְהִלָּחֵם בְּכַרְכַּמִּישׁ עַל פְּרַת וַיֵּצֵא לְקִרְאָתוֹ יִאֲשִׁיהוּ: וַיִּשְׁלַח אֵלָיו מְלָאכִים | לֵאמֹר | מַה לִּי וְלָךְ מֶלֶךְ יְהוּדָה לֹא עָלֶיךָ אֲתָה הַיּוֹם כִּי אֵל בֵּית מְלַחְמָתִי וְאֵלֵהֶם אָמַר לְבַהֲלָנִי חָדַל לָךְ מֵאֵלֵהֶם אֲשֶׁר עִמִּי וְאֵל יִשְׁחִיתֶךָ: וְלֹא הִסֵּב יִאֲשִׁיהוּ פָנָיו מִמֶּנּוּ כִּי לְהִלָּחֵם בּוֹ הִתְחַפֵּשׂ וְלֹא שָׁמַע אֶל דְּבָרֵי נָכוּ מִפִּי אֵלֵהֶם וַיָּבֵא לְהִלָּחֵם בְּבִקְעַת מְגִדּוֹ: וַיְרֹו הַיָּרִים לְמֶלֶךְ יִאֲשִׁיהוּ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְעַבְדָּיו הַעֲבִירוּנִי כִּי הִחֲלִיתִי מְאֹד: וַיַּעֲבִירוּהוּ עַבְדָּיו מִן הַמְּרַכְבָּה וַיִּרְכִּיבֵהוּ עַל רֶכֶב הַמִּשְׁנָה אֲשֶׁר לוֹ וַיּוֹלִיכֵהוּ יְרוּשָׁלַם וַיִּמָּת וַיִּקָּבֵר בְּקִבְרוֹת אֲבֹתָיו וְכָל יְהוּדָה וַיְרוּשָׁלַם מִתְאַבְּלִים עַל יִאֲשִׁיהוּ: וַיִּקְוֶנָן יִרְמְיָהוּ עַל יִאֲשִׁיהוּ וַיֹּאמְרוּ כָל הַשָּׂרִים | וְהַשָּׂרוֹת בְּקִינּוֹתֵיהֶם עַל יִאֲשִׁיהוּ עַד הַיּוֹם וַיִּתְּנוּם לְחֹק עַל יִשְׂרָאֵל וְהֵנָּם כְּתוּבִים עַל הַקִּינּוֹת: וַיִּתֵּר דְּבָרֵי יִאֲשִׁיהוּ וְחֻסְדָּיו כְּפֶתוּב בְּתוֹרַת ד': וּדְבָרָיו הָרְאשֹׁנִים וְהָאַחֲרֹנִים הֵנָּם כְּתוּבִים עַל סֵפֶר מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל וַיְהוּדָה: דְּבָרֵי הַיָּמִים ב' לֵהֲכֹ כֹז

After all this, (when) in which Josiah had prepared the temple, Necho king of Egypt came up to fight against Carchemish by Euphrates; and Josiah went out against him. - But he sent ambassadors to him, saying, What have I to do with you, king of Judah? I do not come against you this day, but against the house with which I am at war; - for G-d (the gods) commanded me to make haste; forbear from meddling with G-d (the gods), who is with me, so that he should not destroy you. Nevertheless Josiah would not turn his face from him, but sought an opportunity to fight with him, and he did not listen to the words of Necho from the mouth of G-d (the gods), and came to fight in the valley of Megiddo. And the archers shot at king Josiah; and the king said to his servants, Take me away; for I am badly wounded. And his servants took him from that chariot, and put him in the second chariot that he had; and they brought him to Jerusalem, and he died, and was buried in the tombs of his fathers. And all Judah and Jerusalem mourned for Josiah. And Jeremiah lamented for Josiah; and all the singing men and the singing women speak of Josiah in their lamentations to this day, and made them an ordinance in Israel; and, behold, they are written in the Lamentations. - And the rest of the acts of Josiah, and his goodness, according to that which was written in the Torah of the L-rd, And his deeds, from first to last, behold, they are written in the Book of the Kings of Israel and Judah. **Chronicles II 35:20-27**

B.

תנו רבנן: חרב שאמרו, אינו צריך לומר חרב שאינו של שלו', אלא אפילו חרב של שלו'. שאין לך חרב של שלו' יותר מפרעה נכה, ואף על פי כן נכשל בה המלך יאשיהו, שנאמר (דברי הימים ב' ל"ה) וישלח אליו מלאכים לאמר מה לי ולך מלך יהודה לא עליך אתה היום כי אל בית מלחמתי וא-להים אמר לבהלני חדל לך מא-להים אשר עמי ואל ישחיתך. מאי א-להים אשר עמי אמר רב יהודה אמר רב: זו עבודה זרה. אמר: הואיל וקא בטח בעבודה זרה יכילנא ליה. (דברי הימים ב' ל"ה) וירו הירים למלך יאשיהו ויאמר המלך לעבדיו העבירוני כי החליתי מאד, מאי כי החליתי מאד? אמר רב יהודה אמר רב: מלמד שעשו כל גופו ככברה. אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן מפני מה נענש יאשיהו מפני שהיה לו לימלך בירמיהו, ולא נמלך. מאי דרש: (ויקרא כ"ו) וחרב לא תעבר בארצכם, מאי חרב? אילימא חרב שאינה של שלו' - והכתיב ונתתי שלו' בארץ אלא, אפילו של שלו', והוא אינו יודע שאין דורו דומה יפה. כי הוה ניחא נפשיה חזא ירמיהו שפוטתיה דקא מרחשן, אמר: שמא חס וחלילה מילתא דלא מהגנא אמר אנב צעריה. גחין ושמעיה דקא מצדיק עליה דינא אנפשיה, אמר: (איכה א') צדיק הוא ד' כי פיהו מריתי. פתח עליה ההיא שעתא (איכה ד') רוח אפינו משיח ד'. תענית כב. כב:

. . . and the sword etc. [is cause for alarm and for declaring a fast day]. Our Rabbis have taught: The term “sword” is referring not only a hostile attack by an invading army but also the passing en route of a friendly army. For there could be no more friendly army than that of Pharaoh-Necho, and yet through it king Yoshiahu met his fate, as it is said, (Chronicles II 35:21) “But he sent ambassadors to him, saying : What have I to do with you, you king of Judah? I come not against you this day, but against the house wherewith I have war: and G-d hath given command to speed me; forbear yourself from meddling with G-d, who is with me, that He destroys you not.” What is meant by “G-d” who is with me”? Rav Yehudah said in the name of Rav: Idols. Yoshiah said [to himself], Since he [Pharaoh-Necho] puts his trust in his idols I will prevail over him. - What is meant by (ibid. 23), “And the archers shot at king Josiah; and the king said to his servants, Take me away; for I am badly wounded.” Rav Yehudah said in the name of Rav: This teaches that his whole body was perforated like a sieve. R. Shmuel b. Nahmani said in the name of R. Yonasan: Yoshiah was punished because he should have consulted Yirmiahu and he did not. On what did Yoshiah rely? On the Divine promise contained in the words (Leviticus 26:6), “Neither shall the sword go through your land.” What sword? Is it the warring sword? It is already stated [in the same verse], “And I will give peace in the land.” It must surely refer to the peaceful sword. Yoshiahu, however, did not know that his generation found but little favor [in the eyes of G-d]. When he was dying Yirmiahu observed that his lips were moving and he feared that perhaps, Heaven forbid, [Yoshiahu] was saying something improper because of his great pain; he thereupon bent down and he overheard him justifying [G-d's] decree against himself saying (Lamentations 1:18), “The L-rd is righteous; for I have rebelled against His word.” He [Yirmiah] then cited of him (ibid. 20), “The breath of our nostrils, the anointed of the L-rd.” **Taanis 22a-b**

C.

אמר רבא לרבה בר מרי: כתיב ביה ביאשיהו (מלכים ב' כ') לכן הנני אסיפך על אבתיך ונאספת אל קברתיך בשלוי' וכתיב (דברי הימים ב' ל"ה) וירו הירים למלך יאשיהו ואמר רב יהודה אמר רב: שעשאוהו ככברה אמר ליה, הכי אמר רבי יוחנן: שלא חרב בית המקדש בימיו. מועד קטן כח.

Rava said to Rabbah b. Mari, it is written (Kings II 22:20), “Therefore, behold I will gather you to your fathers, and you shall be gathered to your grave in peace;” yet it is [also] written [about him] (Chronicles II 35:23), “And the archers shot at King Josiah, and the King said to his servants, Take me away for I am severely wounded;” And [on this last part] R. Yehudah citing Rav, commented: They riddled his body like a sieve! He replied: R. Yohanan explained that the Temple had not been destroyed [as threatened] in his lifetime. **Moed Katan 28b**

TIMELINE (ACCORDING TO THE GAON OF VILNA)

<u>DATE</u> (סדר עולם)	<u>KINGS OF JUDAH</u>	<u>KINGS OF ISRAEL</u>
835 BCE - ב' תתקכ"ה	Solomon שְׁלֹמֹה	Solomon שְׁלֹמֹה
795 BCE - ב' תתקס"ה	Rehoboam רְחֹבָעָם	Jeroboam יְרֻבְעָם בֶּן נְבַט
778 BCE - ב' תתקפ"ב	Abijam אַבְיָם	
775 BCE - ב' תתקפ"ה	Asa אָסָא	
774 BCE - ב' תתקפ"ו		Nadab נָדָב בֶּן יְרֻבְעָם
773 BCE - ב' תתקפ"ז		Baasha בַּעֲשָׂא בֶן אֲחִיָּה
750 BCE - ג' י'		Elah אֵלָה בֶּן בַּעֲשָׂא
749 BCE - ג' י"א		Zimri זִמְרִי
749 BCE - ג' י"א		Omri עֹמְרִי
738 BCE - ג' כ"ב		Ahab אַחָאָב בֶּן עֹמְרִי
734 BCE - ג' כ"ו	Jehoshaphat יְהוֹשָׁפָט	
717 BCE - ג' מ"ג		Ahaziah אַחְזִיָּהוּ בֶן אַחָאָב
716 BCE - ג' מ"ד		Jehoram יְהוֹרָם בֶּן אַחָאָב
709 BCE - ג' נ"א	Jehoram יְהוֹרָם	
705 BCE - ג' נ"ה	Ahaziah אַחְזִיָּהוּ	
704 BCE - ג' נ"ו	Athaliah עֲתַלְיָהוּ בַת אַחָאָב	Jehu יְהוּא בֶן יְהוֹשָׁפָט
698 BCE - ג' ס"ב	Joash יוֹאָשׁ בֶּן אַחְזִיָּהוּ	
676 BCE - ג' פ"ד		Jehoahaz יְהוֹאָחָז בֶּן יְהוּא
659 BCE - ג' ק"א		Jehoash יְהוֹאָשׁ בֶּן יְהוֹאָחָז
658 BCE - ג' ק"ב	Amaziah אַמְצִיָּה	
645 BCE - ג' קט"ו		Jeroboam יְרֻבְעָם בֶּן יוֹאָשׁ
630 BCE - ג' ק"ל	Azariah אֶזְרִיָּה (עוזיה)	
607 BCE - ג' קנ"ג		Zechariah זְכַרְיָהוּ בֶן יְרֻבְעָם
606 BCE - ג' קנ"ד		Shallum שְׁלוֹם בֶּן יָבֵשׁ
606 BCE - ג' קנ"ד		Menahem מְנַחֵם בֶּן גְּדִי
596 BCE - ג' קס"ד		Pekahiah פְּקַחְיָה בֶּן מְנַחֵם
594 BCE - ג' קס"ו		Pekah פְּקַח בֶּן רַמְלִיָּהוּ
593 BCE - ג' קס"ז	Jotham יוֹתָם	
577 BCE - ג' קפ"ג	Ahaz אַחָז	
574 BCE - ג' קפ"ו		Hoshea הוֹשֵׁעַ בֶּן אֵלָה
561 BCE - ג' קצ"ט	Hezekiah חֲזַקְיָה	
555 BCE - ג' ר"ה	גלות של עשרת השבטים	End of the Monarchy in Israel
532 BCE - ג' רכ"ח	Manasseh מְנַשֶּׁה	
477 BCE - ג' רפ"ג	Amon אָמוֹן	
475 BCE - ג' רפ"ה	Josiah יֹאָשִׁיָּהוּ	
444 BCE - ג' שט"ז	Jehoahaz יְהוֹאָחָז	
444 BCE - ג' שט"ז	Jehoiakim יְהוֹיָקִים	
433 BCE - ג' שכ"ז	Jehoiachin יְהוֹיָכִין	
432 BCE - ג' שכ"ח	Zedekiah צְדַקְיָהוּ	
421 BCE - ג' של"ט	חורבן הבית וגלות יהודה	End of the Monarchy in Judah